

Olsztyn, 30.06 2016 roku

PS-VI.431.1.6.2016 MP

**Pani
Anna Kalinowska
Kierownik
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Nidzicy**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.498.2016 z dnia 3 czerwca 2016 r. /**akta kontroli str.1/**, zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Marzena Przybylska – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Katarzyna Brewka – główny specjalista,
3. Izabela Chowańska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 6 czerwca i zakończono w dniu 8 czerwca 2016 roku. Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2016 poz. 575) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum/PCPR/ kontrolowana jednostka - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,
- Regulamin – Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,
- Organizator- co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy,
- Kierownik Centrum / Kierownik PCPR – co oznacza Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy- panią Annę Kalinowską,
- Ocena - co oznacza ocenę okresową sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy,
- Ocena rodziny – co oznacza ocenę rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w rozumieniu art. 132 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez Centrum. Kontrolę przeprowadzono w obecności kierownika kontrolowanej jednostki - pani Anny Kalinowskiej, w oparciu o analizę prowadzonej w kontrolowanej jednostce dokumentacji oraz złożone przez Kierownika PCPR oświadczenia i wyjaśnienia.

Działalność Centrum w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Ustalenia kontroli

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy Zarządzeniem Starosty Nidzickiego Nr Z/31/2011 z dnia 1 grudnia 2011 roku zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 2/**.

W okresie poddanym kontroli organizację oraz zasady funkcjonowania Centrum określał Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, przyjęty uchwałą Nr 199/2012 Zarządu Powiatu w Nidzickiego z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy **/akta kontroli str. 3-14/**. Na jego podstawie Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wydał Zarządzenie Nr 1/2015 z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie powołania i zasad organizacji prac Zespołu ds. Oceny Sytuacji Dziecka umieszczonego w Rodzinie Zastępczej oraz w Rodzinnym Domu Dziecka. Analiza dokumentacji w zakresie oceny rodzin zastępczych wykazała, iż zadanie to nie jest uregulowane w dokumentacji organizacyjnej kontrolowanej jednostki. Pośród zadań PCPR w Nidzicy w Regulaminie nie wymienia się dokonywania ocen rodzin zastępczych, procedur tych nie reguluje też żadne wewnętrzne zarządzenie.

Ustalono, że w badanym okresie kontrolowaną jednostką kierowała pani Anna Kalinowska.

Zgodnie z wykazem pracowników stanowiącym **akta kontroli str. 15** na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudniano:

- panią [imię] [nazwisko] od 1 stycznia 2015 r. i nadal na umowę o pracę,
- panią [imię] [nazwisko] od 1 stycznia 2015 r. i nadal na umowę o pracę,
- pana [imię] [nazwisko] od 1 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2014 r. na umowę zlecenie.

Wszystkie osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora posiadały kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ust. 1 ustawy. PCPR w Nidzicy w okresie podlegającym kontroli nie zatrudniał pedagoga, natomiast na stanowisku psychologa zatrudnieni byli:

- pan [imię] [nazwisko] od 1 września do 29 grudnia 2015r. w ramach prac interwencyjnych,
- pani [imię] [nazwisko] od 1 czerwca 2016 r w ramach prac interwencyjnych.

Osoby zatrudnione na stanowisku psychologa posiadały odpowiednie kwalifikacje.

Zgodnie z przedłożoną kontrolującym informacją **/akta kontroli str.16-17/** na terenie powiatu nidzickiego wg stanu na dzień 6 czerwca 2016 roku funkcjonowało łącznie 28 rodzin zastępczych z tego:

- 13 rodzin spokrewnionych,
- 11 rodzin niezawodowych,
- 1 rodzina zawodowa,
- 3 rodzinne domy dziecka,

w których w dacie kontroli umieszczonych było 55 dzieci **/akta kontroli str.18-20/**.

Kontroli poddano sposób dokonywania przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji sześcioro losowo wybranych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych **/akta kontroli str.21- 127/**. Analizie poddano dokumentację z dwóch ostatnich ocen (dla danego dziecka), sporządzoną z posiedzeń odbytych w listopadzie 2015 roku i w maju 2016 r.

Oceny sytuacji dzieci przeprowadzone były terminowo, to jest: zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy w przypadku dzieci poniżej 3 lat - nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych - nie rzadziej niż co pół roku. Jedynie na przełomie 2014 i 2015 roku upłynął dłuższy okres w sporządzaniu ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Jak wynika z wyjaśnień Kierownika **/akta kontroli str. 128/**, w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy od stycznia 2015 roku zostali zatrudnieni nowi koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, którzy

potrzebowali więcej czasu na sporządzenie planów pomocy dziecku, co spowodowało przesunięcie terminu dokonania oceny sytuacji dziecka.

Ustalono, że Zarządzeniem Nr 1/2015 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy powołano zespół do spraw oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Ww. zarządzenie określa skład zespołu, jego zadania oraz sposób dokumentowania pracy **/akta kontroli str.129-133/**. Na podstawie analizy ww. dokumentu stwierdzono, że uwzględnia on wszystkie zadania, o których mowa w art. 129 ustawy, jednakże w składzie Zespołu nie uwzględniono odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, właściwego asystenta rodziny, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego i rodziców dziecka. Kierownikowi Centrum udzielono bieżącego instruktażu odnośnie konieczności dostosowania treści Zarządzenia Nr 1/2015 Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy do obowiązujących uregulowań prawnych, gdyż niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów stanowić może zagrożenie dla właściwego wykonywania ustawowych zadań.

Na podstawie przedstawionych dokumentów stwierdzono, że organizator dokonując oceny sytuacji dzieci nie zapewniał udziału wszystkich osób, wymienionych w art.130 ust.1 ustawy. W badanych posiedzeniach sporadycznie uczestniczył pedagog zatrudniony w punkcie konsultacyjnym lub w szkole, w której uczyło się dziecko, natomiast psycholog uczestniczyła w 2 posiedzeniach. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że PCPR nie zatrudnia pedagoga, psycholog zatrudniony był natomiast tylko w okresie od 1 września do 29 grudnia 2015 r., a następnie od 1 czerwca 2016 r. W opinii kontrolujących brak zatrudnienia pedagoga i zatrudnienie psychologa tylko okresowo, może powodować niepełne rozeznanie w sytuacji dzieci lub nierzetelne dokonywanie oceny ich sytuacji.

W posiedzeniach uczestniczyli przedstawiciele organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zapraszano również:

- rodziny zastępcze,
- rodziców niepozbawionych władzy rodzicielskiej,
- asystentów rodziny lub w przypadku ich braku, przedstawiciela właściwego ośrodka pomocy społecznej,
- kuratorów,
- przedstawiciela Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie,
- pedagogów lub nauczycieli ze szkół do których uczęszczały dzieci,
- pracowników ośrodków zdrowia,
- przedstawicieli sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Przebieg posiedzenia utrwalano na arkuszu *Oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej/rodzinnym domu dziecka*. Na podstawie analizy arkuszy ocen okresowej sytuacji dzieci stwierdzono, że zawierają one wszystkie obszary, o których mowa w art. 129 ustawy.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Kierownika PCPR **/akta kontroli str. 134/**, dzieci zapoznawane były z opinią dotyczącą zasadności dalszego ich pobytu w pieczy zastępczej. Jednakże z uwagi na brak adnotacji potwierdzającej fakt wysłuchania dziecka i uwzględnienia jego zdania (w każdym przypadku, w którym jest to możliwe) kontrolujący w ramach bieżącego instruktarzu poinformowali Kierownika PCPR o konieczności dokonywania stosownego wpisu.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, która była częścią składową *Informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej*, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu.

Kontroli poddano również oceny rodzin zastępczych. Spośród 28 teczek akt osobowych zespół inspektorów zbadał 6 losowo wybranych teczek, w tym:

- 2 rodzin spokrewnionych,
- 2 rodzin niezawodowych,
- 1 rodziny zawodowej,
- 1 rodzinnego domu dziecka **/akta kontroli str. 16-17/**.

Z badanych dokumentów wynika, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem rodziny pracującym z rodziną dziecka.

Ustalono, że w okresie poddanym kontroli obowiązywały dwa arkusze ocen. Do końca grudnia 2014 roku oceny okresowej dokonywano w sposób punktowy, a z sumy punktów wyciągano średnią arytmetyczną, która stanowiła o fakcie czy uzyskana ocena jest oceną pozytywną czy negatywną. Z arkusza teŹ oceny wynika, iŹ Organizator uwzględniał sytuację bytową rodziny zastępczej, umiejętności opiekuńczo-wychowawcze oraz sytuację zdrowotną opiekunów **/akta kontroli str. 135-176/**. W 2013 roku jednorazowo przesłano do rodzin prośbę o wypełnienie arkusza samooceny, w późniejszych latach tego już nie praktykowano.

Od stycznia 2015 roku ocena ma charakter opisowy i uwzględnia:

- sytuację ekonomiczną, mieszkaniową i zdrowotną rodziny,
- sposób traktowania dziecka,
- zapewnienie dziecku dostępu do świadczeń zdrowotnych,
- zapewnienie kształcenia, wyrównywania braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewnienie rozwoju uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych,
- zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- umożliwianie kontaktów z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowił inaczej,
- współpracę rodziny z ośrodkiem adopcyjnym, koordynatorem i organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str.177-179/**.

Karta oceny podpisana jest również przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o ile rodzina jest objęta jego opieką.

Stwierdzono, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej zawsze dochowywał terminów wskazanych w art. 134 ust. 1 i 2 ustawy.

Ustalono, że na okoliczność dokonywania oceny rodziny oraz zweryfikowania, czy rodzina nadal posiada predyspozycje do pełnienia swojej funkcji, rodziny zastępcze przedkładają: zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, oświadczenie o sytuacji dochodowej i majątkowej, oświadczenie o niekaralności, oświadczenie o niepozbawieniu władzy rodzicielskiej, oświadczenie o wypełnianiu lub braku konieczności wypełniania obowiązku alimentacyjnego, oświadczenie o nieleczeniu się z powodu choroby psychicznej oraz choroby alkoholowej.

Dokonując oceny rodziny zastępczej organizator opiera się na informacjach pozyskanych od koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który często bywa u rodzin (czasem nawet 2 razy w tygodniu), co odnotowuje w *Dzienniku wizyt w środowisku rodzinnym* (podpisywanym przez rodziny) oraz w *Kartach czynności i kontaktów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej*. W przypadku gdy rodzina biologiczna dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym

domu dziecka, objęta jest wsparciem asystenta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy kontaktuje się z nim telefonicznie lub osobiście, w przypadku nieobjęcia rodziny wsparciem asystenta współpracę podejmuje się z właściwym pracownikiem socjalnym. Z oświadczenia złożonego przez Kierownika PCPR w Nidzicy oraz dokumentacji poddanej analizie wynika, że predyspozycje rodzin zastępczych weryfikowane są także poprzez stały nadzór, konsultacje z placówkami oświatowymi, do których uczęszczają dzieci, sąsiadami, kuratorami sądowymi, sołtysami, organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem lokalnym **/akta kontroli str.182/**.

Stwierdzono, że opinii psychologicznej, potwierdzającej posiadanie przez rodzinę predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (wymaganej zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy od 19 września 2014 roku co dwa lata) nie posiadała rodzina państwa *...*

Zapytana o przyczyny braku w/w dokumentu **/akta kontroli str.183-184/** Kierownik PCPR wyjaśniła: „*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nidzicy, w związku z tym, że jest organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej czuje się w obowiązku zapewnić badania rodzinom zastępczym, a do czerwca 2016 roku nie było zatrudnionego w jednostce psychologa.(...) Nowopowstałe rodziny zastępcze i rodziny już istniejące, w których umieszczane są nowe dzieci posiadają opinię psychologa. W przypadku pozostałych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka badania psychologiczne zostaną przeprowadzone w najbliższym czasie*” **/akta kontroli str.181/**. Powyższe zgodne jest ze stanem faktycznym, ustalono bowiem, że w 2015 roku PCPR w Nidzicy w Zespole ds. pieczy zastępczej zatrudniał psychologa jedynie okresowo (od 1 września do 29 grudnia) w ramach prac interwencyjnych, w 2016 roku zatrudniony był od 1 czerwca.

Opisana powyżej nieprawidłowość mogła rodzić ryzyko funkcjonowania w powiecie nidzickim rodziny, która utraciła predyspozycje, motywacje i w konsekwencji zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dziećmi.

Zgodnie z informacją przedłożoną przez panią Annę Kalinowską – Kierownika PCPR w Nidzicy, w okresie od stycznia 2013 r. do czasu rozpoczęcia kontroli żadna z rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu mrągowskiego nie została oceniona negatywnie **/akta kontroli str. 180/**. Analiza akt osobowych rodzin zastępczych nie wykazała też, aby któraś z rodzin skorzystała z prawa wniesienia zastrzeżeń, do czego uprawnia zapis art. 134 ust. 2a ustawy i pouczenie widniejące na arkuszu oceny rodziny.

Uwagi i wnioski:

Proponuje się uzupełnienie Regulaminu o brakujący wpis dotyczący obowiązku dokonywania ocen rodzin zastępczych, przy najbliższej zmianie tego dokumentu.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Zapewnić badania psychologiczne rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka w celu umożliwienia im przedstawiania opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, sporządzonej przez psychologa, zgodnie z częstotliwością określoną w art. 46 ust.3. Termin realizacji: na bieżąco.

2. Oceny sytuacji dziecka dokonywać z udziałem osób wymienionych w art. 130 ust.1 ustawy, w tym psychologa i pedagoga. Termin realizacji - na bieżąco.
3. Przestrzegać terminów dokonywania oceny sytuacji dziecka, o których mowa w art. 131 ust. 1 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.
4. Podjąć działania w kierunku zatrudnienia pedagoga i psychologa na stałe. O podjętych działaniach poinformować tut. Wydział w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 332).

Z ur. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Joanna Jabłonna-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

GLÓWNY SPECJALISTA

Małgorzata Przybylska

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Witold Uzielo